

RECHTEN VAN DE BIJ

Toolkit voor insprekers

Voor burgers die 'De stem van de Bij' willen laten horen in hun gemeente, provincie of waterschap.

Bee[🐝]
Foundation

Rechten van de Bij - Toolkit voor insprekers

Inhoudsopgave

Waarom rechten voor de Bij	blz.3
Hoe krijg je een dier opgenomen in het rechtssysteem?	blz.3
Namens de Bij	blz.4
Jouw burgerspreekrecht	blz.5
Vind een haakje	blz.6
Zoek bondgenoten, verleng je spreektijd	blz.6
Inspreken namens de Bij - Anders leren kijken.	blz.7
Oefening	blz.7
Opbouw van een sterke inspreek tekst	blz.8
Hulp van boven - De EU Natuurherstelverordening	blz.8
Wat kun je vragen	blz.9
Voorbeeldbrief inspreektekst	blz.10
Vragen & weerstand - blijf in je rol	blz.13
Checklist	blz.14
Training Rechten van de Bij	blz.14
Website Rechten van de Bij	blz.15

Waarom Rechten van de Bij

Bijen zijn het zoemende hart van de natuur. Zij bestuiven 85% van alle plantensoorten op aarde. Volgens de NGO Earthwatch Institute zijn bijen de belangrijkste levende wezens op aarde. Zij vormen de essentiële schakel voor het voortbestaan van ecosystemen. Bovendien zorgen ze voor de overvloed en kwaliteit van de wereldwijde landbouwopbrengsten. Toch staan de helft van de 360 bijensoorten in Nederland op de rode lijst. Ze sterven in rap tempo uit. Tijd dus om hun recht op voortbestaan te verankeren in de wet.

Wie zijn Bijen

Onder de bijen vallen drie groepen: de solitaire bijen (ca.330 soorten in NL), de hommels (nu nog ca. 10 soorten in NL, terwijl er 29 waren) en de honingbij die gehouden wordt en in het wild voort komt. (dus van alle bijensoorten maakt er maar 1 honing1).

Alle bijen voeren stuifmeel aan hun jongen. Daar gaan ze actief naar op zoek en dat maakt hen tot de meest efficiënte bestuivers op aarde.

Naast de bijen zijn er nog andere bestuivers, waaronder een groep zweefvliegen die stuifmeel eten en andere insecten en vlinders die meer per ongeluk bestuiven omdat ze nectar verzamelen. (bekijk onze [film over bijen & biodiversiteit](#))

Hoe krijg je een dier opgenomen in het rechtssysteem?

Tot voor kort waren dieren volgens de wet gewoon dingen, zoals een bankstel of een pen. Pas sinds 2013 worden ze bestempeld als levende wezens. Maar wat ze dan wel zijn is juridisch nog onduidelijk en hangt af van 'ongeschreven rechtsbeginselen'. In andere woorden het hangt af van onze maatschappelijke opvattingen. Dat betekent dus dat wij als samenleving kunnen besluiten om iets of iemand rechten toe te kennen. En dat is goed nieuws! Want dat betekent dat wij dit samen kunnen rechtzetten.

Namens de Bij

Maar een dier kan toch niet voor zichzelf opkomen in de rechtbank of haar belangen uiteenzetten in de gemeenteraad? Dat klopt, maar dat kan een bedrijf, een merk of een organisatie ook niet en toch zijn zij rechtspersonen die zich kunnen laten vertegenwoordigen in een rechtbank.

Er zijn tal van voorbeelden waar natuurgebieden rechtspersoonlijkheid hebben gekregen, dankzij de initiatieven van burgers zoals jij en ik. In Equador is moeder aarde zelfs opgenomen in de grondwet. En ook in Nederland krijgt de natuur steeds vaker een plek aan de bestuurstafel. Volgens de Verenigde Naties is de Rechten voor de Natuur “De snelst groeiende (juridische) beweging van de 21ste eeuw. Deze krachtige burgerinitiatieven zijn gebundeld op de website van Rechten voor de Natuur.

Rechten van de Bij maakt onderdeel uit van Rechten van de Natuur. De bijen maken rechten voor de natuur specifiek, concreet en meetbaar.
“A world fit for bees, is a world fit for everyone.

Samen met Stichting Rechten van de Natuur brengt Stichting Bee Foundation een brede burgerbeweging op gang. Bee Foundation vertegenwoordigt de stem van alle bijen en inspreken namens de bij is dus een logische stap, de tijd is nu.

Jouw burgerspreekrecht

Iedere burger in Nederland heeft het recht om in te spreken bij zijn of haar gemeenteraad; Wat als je dit spreekrecht nou eens niet gebruikt om op te komen voor jezelf maar voor de belangen van onze gevleugelde vrienden. Bee Foundation roept iedereen op om namens 'De Bij' gebruik te maken van dit spreekrecht. Pleit, als bij, voor de erkenning van jouw recht om te bestaan. Als duizenden burgers, namens de bij gaan inspreken, creëer je een beweging die niet te stoppen is.

Bij de meeste gemeenteraden krijg je 5 minuten spreektijd.

In sommigen gemeente (zoals Amsterdam) is dit drie minuten. Houd er ook altijd rekening mee dat je kort voor het inspreken te horen krijgt dat je toch maar 3 minuten spreektijd krijgt. Heb dus altijd een lange en een korte versie van jouw spreektekst bij je. Anders loop je het risico dat je niet niet aan je eindoproep toekomt, dat zou natuurlijk zonde zijn.

Inspraak namens de bij in de gemeenteraad van Amsterdam

Zoek bondgenoten en verleng je spreektijd

Voorafgaand aan jouw inspraak is het verstandig om contact te leggen met de partij(en) in de gemeenteraad waarvan je denkt dat ze jouw missie steunen.

Na de inspraak mogen de raadsleden jou namelijk vragen stellen.

Als je vooraf wat vragen doorspreekt die jij onder de aandacht wilt brengen kun je daar rustig op antwoorden na jouw inspraak. De antwoorden die je dan geeft vallen buiten de inspreektijd en zo verleng je jouw momentum.

Hoe je omgaat met kritische vragen van andere raadsleden lees je op blz. 11

Vind een haakje

Je kunt niet zomaar de gemeenteraad instappen en jouw burger-spreektijd opeisen. Je moet inspreken op een onderwerp dat relevant is met de agendapunten voor die dag. De agenda van de gemeenteraad is openbaar en online in te zien. Bespreekt jouw gemeente binnenkort bijvoorbeeld 'Groenvisie', 'Omgevingsvisie 2050', 'Plan Biodiversiteit' of het 'ecologisch beheerplan', dan heb je een haakje en kun je aangeven dat je wilt inspreken. Maar ook 'participatie' is een thema waar Rechten van de Bij ingepast kan worden. Bij twijfel kun je ons altijd even mailen op info@bee-foundation.nl.

Nu je een haakje hebt gevonden kun je per mail contact opnemen met de griffier van de gemeente. (Mailadres staat op de site van de gemeente).

- Voorbeeld mail -

Geachte Griffier,

Volgende week Donderdag 9 April bespreekt de raad Het Plan Biodiversiteit'. Tijdens deze vergadering zou ik graag gebruik maken van mijn burger-spreekrecht om bij de raad te pleiten voor Rechten voor de Bij.

De agendapunten zijn meestal 2 à 3 weken van tevoren bekend.

Inspreken namens de Bij - Anders leren kijken.

Je gaat straks inspreken namens De Bij, leef je dus in.

Leer kijken vanuit het perspectief van bestuivers.

Stel je voor dat je als hommelmel boven jouw gemeente vliegt.

Is alles bestraat?, Zijn er genoeg nestplekken?,

Welke delen van de gemeente zou mijn no fly zone zijn? Kortom: leef je in.

Dit is straks het beginpunt van je brief.

Oefening

Teken op papier een drie opeenvolgende cirkels waarbij het midden van de cirkel jouw huis is. De kleinste cirkel staat 250 meter rond jouw huis, de tweede voor 500 meter en de 3e voor één kilometer. Wat kom ik, als bij, tegen... Is er genoeg te eten binnen deze cirkel. Kan ik gifvrij leven? Zijn er ecologische verbindingen? Dit helpt je om jouw woonomgeving te zien door de ogen van de Bij.

Foto: Pieter van Breugel

Opbouw van een sterke inspreektekst

Een goede inspreek tekst is natuurlijk cruciaal. Je wilt de raadsleden raken en activeren. Je staat al met 1-0 voor omdat je namens de bij inspreekt en dat is op zich al vrij uniek.

Open met je je ziet, raakt en voelt

Probeer iedereen mee te krijgen in de opening van je tekst. Zoek de common ground waar je bijvoorbeeld de schoonheid van jouw gemeente benoemt. Schrijf beeldend. Maak het persoonlijk, raak het hart en maak het (nog) niet politiek. Kortom: open met wat je ziet, wat je raakt en wat je voelt.

Benoem waarom dit ertoe doet

Beschrijf vervolgens waarom wij bijen zo belangrijk zijn. Ook kun je vertellen welke uitdagingen je als bij tegenkomt in de gemeente. Geef de urgentie aan, vertel bijvoorbeeld dat maar liefst de helft van alle 360 bijensoorten op de rode lijst staat en waarom dat ook voor de mens een groot probleem is.

Hulp van boven - De EU Natuurherstelverordening - Artikel 10

In 2024 is artikel 10 van de EU Natuur verordening aangenomen. Daarin staat dat alle EU Lidstaten ervoor moeten zorgen de afname van bestuivers moet stoppen en dat er na 2030 zelfs een stijgende trend bereikt moet worden. Wij als burgers hebben het recht om onze bestuurders daaraan te houden. Dit is dus een juridische realiteit die van ons, insprekers, een instrument van goed bestuur maakt. De tekst van het artikel luidt als volgt:

Artikel 10

Herstel van bestuiverpopulaties

1. De lidstaten verbeteren, door tijdig passende en doeltreffende maatregelen te nemen, de diversiteit van bestuivers en keren uiterlijk in 2030 de afname van bestuiverpopulaties om en realiseren daarna een toenemende trend voor bestuiverpopulaties, die vanaf 2030 minstens om de zes jaar wordt gemeten totdat bevredigende niveaus worden bereikt,

Inspraak namens de bij in de gemeenteraad van Utrecht

Wat kun je vragen

Wees duidelijk en helder in wat je vraagt van jouw gemeente.

Dit zijn de belangrijkste punten:

1. **Erken de Rechten van de Bij** als bestuurlijk beginsel.

Erken dat wij, bijen het recht hebben op bestaan en floreren en het recht op een gezonde verbonden habitat, kortom: voldoende voedsel- en nestgelegenheid in een schone (gifarme) leefomgeving.

2. **Nulmeting en monitoring**

Maak deze rechten toetsbaar met een nulmeting en monitoring.

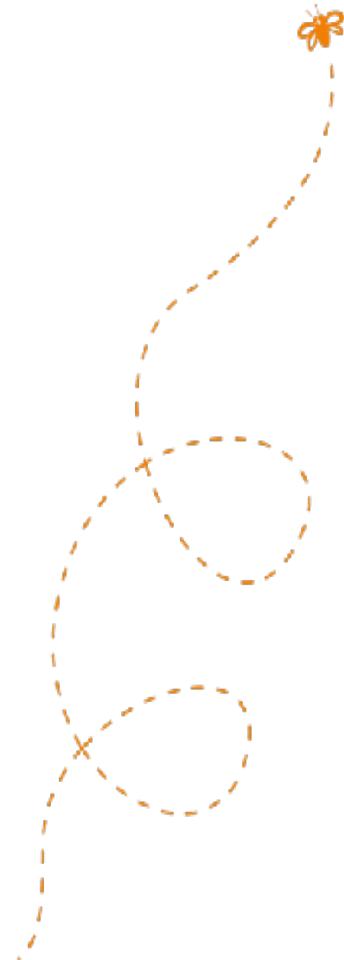
Artikel 10 eist dat haar lidstaten een 'nulmeting bestuivers gereed' hebben, Voor het einde van dit jaar. Stel een monitoringsopzet vast (in lijn met Artikel 10) en een expliciet bijsturingsmoment wanneer doelen/trends niet worden gehaald;

NB Dit onderzoek wordt landelijk gedaan door [EIS kenniscentrum insecten](#). Juridisch ligt hier geen verplichting voor de gemeente of provincie. Maar je wil als bestuurder toch weten hoe het in jouw gemeente met ons gaat? ;

3. **Stel een Voogd voor bestuivers aan.**

Iemand die de belangen van bestuivers structureel bewaakt in beleid, beheer, inkoop, pacht en projecten. Iemand die jaarlijks rapporteert en bijsturing adviseert. Kortom: Geef ons een stem aan de bestuurstafel.

Het gaat niet dus niet zozeer om het vragen voor meer biodiversiteit, minder bestrating of ander beheer, dat wordt straks de taak van de voogd. Het gaat er nu om dat bestuurders erkennen dat bestuivers het recht hebben op gezond leven, dat we dit kunnen meten en dat er iemand aangewezen wordt die op kan treden als voogd van de bestuivers tijdens de besluitvorming.

Voorbeeld brief - inspreektekst

Naar aanleiding van het inspreken voor de Gemeente Amsterdam werden we gevraagd ook in te spreken voor de Provinciale Staten Noord Holland.

Geachte leden van de Provinciale Staten,

Zag u vanochtend ook dat prachtige ochtendlicht schijnen op het Spaarne, en op t Wad... Onze provincie is zo mooi, zo divers; De waterleiding duinen met haar damherten, de Waddenzee bij Texel, We hebben het allemaal. Het is een voorrecht om hier te mogen leven. We hebben iets moois samen!

*Ik zag het - toen ik vanmorgen langs vloog.
Ik - Ik ben een hommelmot, ...: ik behoor tot de grootste wilde bijensoort van Nederland en ik sta hier... namens alle bestuivers.*

*Want het is hommeles, ...ook in Noord-Holland.
Meer dan de helft van ons - wilde bijen - staat op de rode lijst.
We sterven in zorgwekkend tempo uit en dat is voor jullie mensen ook een groot probleem.*

Wij zijn het zoemende hert van onze natuur. Ruim 85% van alle bestuiving dankt u aan bestuivende insecten zoals wij. Zo zorgen we niet alleen voor uw voedsel, maar ook voor een functioneel ecosysteem. Uw welvaart, uw eten, uw gezondheid – hangt allemaal samen met het werk dat wij elke dag in stilte verrichten. Geen dank hoor, al is een beetje bestaansrecht wel terecht.

*De Nederlandse Bank en het planburo voor de leefomgeving
becijferde dat het verlies van ons, bestuivers de Nederlandse economie zo'n € 510,- Miljard euro gaat kosten. Dit is dus niet alleen een natuurprobleem, het is een mensenprobleem.
Ons voortbestaan is uw bestaansrecht.*

*Ik spreek hier vandaag namens de bij én als instrument van goed bestuur.
Want er is een harde juridische realiteit:*

De EU Natuurherstelverordening (Regulation (EU) 2024/1991) verplicht lidstaten om de achteruitgang van bestuivers om te keren uiterlijk in 2030 en dit te onderbouwen met monitoring en een stijgende trend na 2030;

Daarom roep ik u op:

*1. Erken de Rechten van de Bij als bestuurlijk beginsel.
Erken dat wij, bijen het recht hebben op bestaan,
het recht op een gezonde verbonden habitat, kortom: voldoende
voedsel- en nestgelegenheid in een gifarme leefomgeving.*

2. Nulmeting en monitoring

*Maak deze rechten toetsbaar met een nulmeting en monitoring.
Artikel 10 eist dat haar lidstaten een 'nulmeting bestuivers gereed' hebben,
Voor het einde van dit jaar. Stel een provinciale monitoringsopzet vast (in
lijn met Artikel 10) en een expliciet bijsturingsmoment wanneer doelen/
trends niet worden gehaald;*

3. Stel een Voogd voor bestuivers aan.

*Iemand die de belangen van bestuivers structureel bewaakt in beleid,
beheer, inkoop, pacht en projecten. Iemand die jaarlijks rapporteert en
bijsturing adviseert. Kortom: Geef ons een stem aan de bestuurstafel.
Mijn verzoek is concreet: dien en steun een motie die Rechten van de Bij
erkent, een nulmeting en monitoring vastlegt en de bestuurlijke borging
regelt. Dan kan Noord-Holland laten zien: we doen niet alleen "veel", we
halen ook de trendbreuk richting 2030 Conform de EU herstelverordening*

*In heel het land erkennen gemeenten al rechten van de natuur en werken
zij het op verschillende manieren uit. In Noord Holland zijn moties op dit
vlak aan aanvaard door o.a. Zaanstad en Amsterdam. En ook Utrecht heeft
vorige maand de motie aangenomen rechten van de natuur te erkennen.*

Geachte Statenleden, u bent bij machte het tij te keren.

Wij bijen zijn uw bondgenoten voor een leefbare toekomst.

*Tijd om te handelen. Met zoemende dankbaarheid en een dringend appèl
op uw wijsheid,*

De Hommel

Vragen & Weerstand - blijf in je rol

Buiten de vragen die je met je 'bondgenoten' hebt afgestemd, kun je natuurlijk ook vragen en opmerkingen krijgen van andere gemeenteraadsleden.

Een veel gehoorde opmerking is:

'Maar we doen al zoveel voor de bijen in de gemeente'

'Dat is heel fijn om te horen, toch gaat het ook in uw gemeente niet goed met ons, bestuivers. U erkent toch ook dat wij recht op voortbestaan hebben. Wat gaat u doen om het tij te keren voor 2030?

Het is belangrijk dat je in je rol als hommelmel blijft en niet als bestuurder gaat antwoorden.

'Wat denkt u wel niet wat dat gaat kosten?'

'Als hommelmel heb ik daar geen verstand van, dat is uw expertise.

Maar ik weet wel dat als wij, bestuivers, verdwijnen het prijskaartje vele malen hoger is. Dan is het pas echt hommelmel'.

'Hier gaan de boeren in onze gemeente niet blij mee zijn'

'Dat ben ik niet met u eens, wij bijen zijn juist de brug tussen boeren en natuur. Boeren hebben een groot belang bij ons voortbestaan. Sterker nog het is dankzij de boeren dat artikel 10 van de EU natuurherstel verordening is aangenomen'.

Checklist:

- Ik weet waar en wanneer ik kan inspreken.
- ik zoek vooraf een bondgenoot in de gemeenteraad
- Ik weet hoeveel spreektijd ik krijg.
- mijn tekst is kort genoeg.
- ik oefen vooraf mijn tekst hardop
- ik spreek rustig duidelijk en kalm
- mijn vraag aan bestuurders is duidelijk.
- Ik begin te beschrijven met wat ik (als bij) zie, voel ervaar
- ik spreek vanuit de leefwereld van de bij.
- Ik houd het begrijpelijk.
- Ik eindig met een duidelijke oproep.
- Ik verleng mijn tijd met vooraf besproken vragen
- Ik stuur mijn tekst na aan de raadsleden.
- Ik houd contact met betrokkenen.
- Ik deel mijn tekst & ervaringen met Bee Foundation

Training

Maandelijks organiseren we een training voor sprekers.

Deze is geheel gratis. Aan het einde van de dag weet je hoe en wanneer je kunt spreken en wat je kunt vragen. We gaan oefenen met schrijven en inspreken. Maximaal 20 mensen per workshop, dus wel even van te voren aanmelden op info@bee-foundation.nl

Je gaat naar huis met een concrete inspraaktekst. Klein genoeg om morgen te beginnen, groot genoeg golven te maken en iets in beweging te zetten.

Daarnaast hebben we een Signal groep 'Sparren met Sprekers' en houden we iedere eerste Maandag van de maand een online spreekuur waar je terecht kunt met al je vragen.

Workshop 'Rechten van de Bij - Inspreken voor burgers' op de Ceudel. Foto: Joris van Gennip

Website Rechten van de Bij

Rechten van de Bij heeft veel media-aandacht gegenereerd. Zo zijn er artikelen verschenen in de Trouw en de Optimist en verscheen er een item in het radioprogramma van Vroege Vogels. Deze kun je allemaal teruglezen en luisteren op www.rechtenvandebij.nl

Bee
Foundation